

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 249/07-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti D. M., L., zastúpenej advokátom JUDr. A. H., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 8 Co 75/2007-159 z 31. mája 2007 takto

r o z h o d o l :

Základné práva D. M. na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 8 Co 75/2007-159 z 31. mája 2007 p o r u š e n é n e b o l i .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2007 doručená sťažnosť D. M. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. A. H., ktorou namieta porušenie svojich základných práv na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 75/2007-159 z 31. mája 2007.

Označeným uznesením krajský súd potvrdil v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania uznesenie Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 35/2002 102 z 27. mája 2005, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť odporkyni náhradu trov právneho zastúpenia v sume 126 644 Sk. V konaní vedenom okresným súdom sa sťažovateľka domáhala primeraného zvýšenia náhrady škody na zdraví na sumu 8 689 500 Sk podľa § 7 ods. 3 vyhlášky ministerstiev zdravotníctva a spravodlivosti, Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia a Ústrednej rady odborov č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov. Okresný súd o náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pretože sťažovateľka vzala návrh na začatie konania späť, a tým zavinila zastavenie konania. Pri určení náhrady trov právneho zastúpenia vychádzal okresný súd z ustanovenia § 13 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb účinnej v relevantnom čase (ďalej len „vyhláška“) a základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby určil z hodnoty práva, ktorá bola podľa názoru okresného súdu vo výške žalovanej sumy.

Krajský súd rozhodnutie okresného súdu v napadnutej časti ako vecne správne potvrdil. Nesúhlasil s názorom sťažovateľky, že z hľadiska trov konania je v sporoch o náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia hodnota veci určená až

v rozhodnutí a do rozhodnutia treba vychádzať z toho, že ide o konanie, v ktorom hodnotu veci nemožno vyjadriť v peniazoch. Ďalej uviedol, že ak sťažovateľka tvrdí, že sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na mimoriadne zvýšenie tejto náhrady, zaťažuje ju v tomto smere dôkazné bremeno a musí uniesť procesnú zodpovednosť za výsledok sporu.

Sťažovateľka namieta, že rozsudok o primeranom zvýšení odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia má charakter konštitutívneho rozhodnutia. Z hmotného práva jej vyplýva iba právny nárok domáhať sa primeraného zvýšenia náhrady škody na zdraví súdom, nie však na konkrétne peňažné plnenie, a preto nie je v priebehu konania možné hodnotu práva na náhradu škody na zdraví vyjadriť v peniazoch. Z tohto dôvodu nemožno vychádzať pri určovaní náhrady trov právneho zastúpenia pri zastavení konania zo sumy požadovanej v návrhu, ktorou sa iba z dôvodu určitosti žalobného petitu vymedzuje rozsah v akom sa súd má vecou zaoberať. Na podporu svojej argumentácie sťažovateľka predložila kópiu uznesenia Krajského súdu v Košiciach z 29. októbra 2004 č. k. 15 Co 293/04-87, rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. apríla 2005 sp. zn. 5 Co 26/05 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 30. januára 2007 sp. zn. 2 M Cdo 3/2006. Sťažovateľka tiež namieta, že krajský súd sa v odôvodnení svojho uznesenia nezaoberal možnosťou aplikácie ustanovenia § 150 OSP, iba konštatoval, že obrana sťažovateľky v tomto smere neobstojí, pričom podľa názoru sťažovateľky sú v jej prípade dané okolnosti hodné osobitného zreteľa na postup podľa tohto ustanovenia.

Podľa názoru sťažovateľky sú rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu v rozpore so zákonom (OSP) a postup týchto súdov bol svojvoľný, účelový a arbitrárny. Preto navrhla, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 8 Co 75/2007-159 z 31. mája 2007 a vrátil ho krajskému súdu na ďalšie konanie. Žiada tiež, aby jej bola priznaná náhrada trov konania pred ústavným súdom.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 249/07-12 zo 6. decembra 2007 ju prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd

podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže podľa jeho názoru nemohlo prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

Za krajský súd sa k sťažnosti vyjadril jeho podpredseda, ktorý odmietol tvrdenia sťažovateľky o porušení jej základných práv a slobôd a uviedol, že krajský súd ako odvolací súd prerokoval vec a rozhodol v rozsahu a spôsobom v súlade s právnymi predpismi vrátane ústavy a dohovoru a svoje rozhodnutie podrobne odôvodnil. Z odôvodnenia možno zistiť, aké právne úvahy v otázke trov konania viedli k právnemu záveru rozhodnutia, tieto závery nie sú arbitrárne ani zjavne neodôvodnené, a preto ústavný súd nemá právomoc do nich zasahovať, a to ani v prípade, ak by sa s nimi nestotožňoval.

V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť II. senát ústavného súdu, pretože v súlade s rozvrhom práce na rok 2007 bola sudkyňa spravodajkyňa Ľ. G. členkou II. senátu ústavného súdu. Podľa rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2008 sa sudkyňa spravodajkyňa Ľ. G. stala členkou IV. senátu ústavného súdu. Z tohto dôvodu túto vec prerokoval a rozhodol vo veci samej senát v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd už vo svojej judikatúre vyslovil, že rozhodnutím všeobecného súdu o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd, predovšetkým možno porušiť právo na súdnu ochranu (II. ÚS 56/05). K rovnakému záveru dospel Európsky súd pre ľudské práva vo vzťahu k aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie o trovách (rozsudok z 23. septembra 1997 vo veci Robins v. Veľká Británia, § 28, č. 22410/93, resp. rozsudok zo 6. februára 2001 vo veci Beer v. Rakúsko, § 13, č. 30428/96 in <http://echr.coe.int>).

K porušeniu práva na súdnu ochranu rozhodnutím všeobecného súdu by došlo predovšetkým vtedy, ak by rozhodnutie bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania alebo ak by rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Podľa § 146 ods. 2 OSP ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Podľa § 150 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Podľa § 12 vyhlášky výška tarifnej odmeny sa určí podľa hodnoty alebo druhu veci alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal.

Podľa § 13 ods. 1 vyhlášky základná sadza tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby určená podľa hodnoty veci alebo práva je z hodnoty nad 1 000 000 Sk 14 650 Sk plus 0,2 % zo sumy prevyšujúcej 1 000 000 Sk.

Podľa § 13 ods. 6 vyhlášky ak nemožno hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna desatina výpočtového základu.

Krajský súd rozhodol o náhrade trov konania podľa § 146 ods. 2 prvej vety OSP. Sťažovateľka nesúhlasí s vypočítaním základnej sadzby tarifnej odmeny za úkon právnej služby podľa § 13 ods. 1 vyhlášky.

Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či sa krajský súd nedopustil zjavnej svojvôle pri výklade ustanovení vyhlášky, či svoje právne úvahy dostatočne a zrozumiteľne odôvodnil a či reagoval na všetky relevantné odvolacie námietky sťažovateľky vrátane návrhu na postup podľa § 150 OSP.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Odvolací súd nezdieľa názor, že v sporoch o náhradu BOL a SSU, z hľadiska trov konania, vzhľadom na povahu týchto nárokov je hodnota veci určená až v rozhodnutí, to znamená, že hodnota veci sa rovná sume náhrady za BOL a SSU, ktorá je rozhodnutím

prisúdená a až do rozhodnutia treba vychádzať z toho, že ide o konanie, v ktorom hodnotu veci nie je možné vyjadriť v peniazoch.

Ak totiž navrhovateľka v takomto spore tvrdí, že sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie mimoriadneho zvýšenia BOL a SSU, potom ju zaťažuje v tomto smere dôkazné bremeno. Jej tvrdenia o zdravotných problémoch (presahujúcich problémy zahrnuté v základnom bodovom ohodnotení BOL a SSU) musia mať reálny základ, podobne ako i požadovaný násobok BOL a SSU. Pokiaľ napr. navrhovateľka tvrdí, že utrpela značné psychické poruchy v dôsledku úrazu, musí byť toto jej tvrdenie doložené hodnoverným dôkazom. Ak znalecký posudok MUDr. R. M., ktorý vyznel v neprospech navrhovateľky, považovala navrhovateľka za nesprávny, mohla napriek tomu v konaní pokračovať a požadovať vykonanie ďalších dôkazov (i znaleckých). Musela by však byť presvedčená o tom, že dôkazné bremeno unesie a nepodávať návrh ako „pokus“.

Je pravdou, že súd v takomto spore konštituuje; právo navrhovateľky na plnenie zo strany odporkyne, avšak stále je to konanie na návrh, v ktorom navrhovateľka (v danom prípade prostredníctvom svojho právneho zástupcu) musí uniesť procesnú zodpovednosť za výsledok sporu. Ak potom nastala situácia, že navrhovateľka vzala svoj návrh späť v priebehu konania platí ust. § 146 ods. 2 OSP, že zavinili, že sa konanie muselo zastaviť a je povinná uhradiť jeho trovy.

Nemožno prehliadnuť ani právo odporkyne na právnu pomoc advokáta, ktorá by potom pri rešpektovaní výkladu navrhovateľky o trovách konania, vzniknuté trovy nezavinené (z hľadiska prísl. ust. o trovách konania podľa OSP) musela znášať sama.

Odvolací súd pri preskúmvaní rozhodnutia, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne priznal náhradu trov konania právnej zástupkyňi odporkyne v sume 126.644,- Sk, nakoľko navrhovateľka procesné zavinila zastavenie konania. Táto suma predstavuje podľa § 13 vyhl. 163/2002 Zb. za jeden úkon právnej pomoci 30.155,- Sk zo sumy 8.689.500,- Sk. Právna zástupkyňa vykonala 4 úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava vrátane prvej porady s klientom, písomné vyjadrenia zo dňa 10.4.2003, účasť na pojednávaní na Okresnom súde Levice, písomné vyjadrenie k znaleckému posudku zo dňa 4.10.2004), k tomu 4 x režijný paušál á 128,- Sk, strata času cestou na pojednávanie z Komárna do Levíc a späť za každú začatú polhodinu 8 x 534,- Sk a náhrada za používanie motorového vozidla v sume 1.240,- Sk. Tieto úkony spolu

predstavujú sumu 126.644,- Sk. Z vyššie uvedených dôvodov napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 OSP potvrdil.“.

Podľa názoru ústavného súdu nie sú namieste pochybnosti o tom, či predmet konania o mimoriadne zvýšenie náhrady za škodu na zdraví možno ohodnotiť, v tomto zmysle vyjadriť v peniazoch. Sťažovateľka sa žalobou domáhala konkrétneho peňažného plnenia z dôvodu mimoriadneho zvýšenia náhrady škody na zdraví, ktoré žiadala priznať meritórnym rozhodnutím súdu, a vyhovením jej návrhu by získala titul na peňažné plnenie. Skutočnosť, že nárok na jeho zaplatenie vzniká až rozhodnutím súdu, ktorý určí jeho výšku podľa odborného lekárskeho posudku, resp. znaleckého posudku, a teda až v meritórnom súdnom rozhodnutí je určená presná hodnota práva, nemožno zamieňať s nemožnosťou vyjadriť hodnotu práva v peniazoch v tom zmysle, ako ho predpokladá ustanovenie § 13 ods. 6 vyhlášky. Uvedené ustanovenie totiž *expressis verbis* uvádza, že sa aplikuje v tom prípade, ak nemožno hodnotu práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, z čoho a *contrario* vyplýva, že nie je aplikovateľné v prípadoch, ak sa rozhoduje o práve na peňažné plnenie.

Krajský súd konštatoval, že nezdieľa názor, že v sporoch o náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia je hodnota práva určená až v rozhodnutí a do rozhodnutia treba vychádzať z toho, že ide o konanie, v ktorom hodnotu veci nemožno vyjadriť v peniazoch s tým, že žalobou uplatnené nároky musia mať reálny základ, a to nielen čo sa týka tvrdenia o zdravotných problémoch presahujúcich problémy zahrnuté v základnom bodovom ohodnotení, ale aj vo vzťahu k požadovanému násobku. V súlade s týmto názorom ústavný súd považuje rozhodnutie krajského súdu v tej časti, ktorým nevyhovelo odvolacím námietkam sťažovateľky týkajúcim sa aplikácie ustanovenia § 13 ods. 6 vyhlášky, za ústavne akceptovateľné. Odôvodnenie rozhodnutia podľa názoru ústavného súdu taktiež nemá znaky svojvôle pri výklade relevantnej právnej úpravy a vyslovený právny názor je ústavne akceptovateľný.

Tento záver ústavného súdu nie je v rozpore s názorom najvyššieho súdu vysloveným v rozsudku sp. zn. 2 M Cd 3/2006 z 30. januára 2007, na ktorý sťažovateľka v sťažnosti

poukazuje. V tomto konaní bola riešená iná právna otázka, a to otázka aplikácie § 142 ods. 3 OSP pri rozhodovaní o trovách konaniach vo veci žaloby o zaplatenie mimoriadneho odškodnenia za s'ťaženie spoločenského uplatnenia. S'ťažovateľka poukázala na tú časť rozhodnutia, v ktorej najvyšší súd reagoval na námietky žalovaného a konštatoval, že vzhľadom na to, že presné určenie prisúdenej sumy je závislé vždy od úvahy súdu, je spravodlivé, aby až prisúdená výška plnenia (nie uplatnená v žalobe) bola braná za základ výpočtu jednotlivých druhov trov konania, lebo až vtedy je presne známa hodnota sporu. Tento názor vychádza z ustálenej súdnej praxe a dopadá na prípady, v ktorých je uplatnený nárok čo do základu preukázaný, čo nie je prípad s'ťažovateľky.

V odôvodnení označeného rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

„V zmysle § 142 O. s. p. platia o trovách konania dve základné zásady, t.j. že sa hradia len trovy potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva a že sa právo na náhradu trov konania riadi mierou procesného úspechu (§ 142 ods. 1 a 2 O. s. p.). Ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Účastníkovi konania môže súd v zmysle tohto zákonného ustanovenia priznať plnú náhradu trov konania, hoci mal vo vecí len čiastočný úspech, v troch prípadoch. Po prvé vtedy ak účastníkov neúspech v pomere k úspechu v konaní bol len nepatrný, po druhé vtedy, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, a po tretie za predpokladu, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu.

V ostatnom prípade z dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia. Pokiaľ sa ňou rieši základ uplatňovaného nároku, použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O. s. p. z hľadiska rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Úvaha o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo. Ide spravidla o právne normy, v hypotéze ktorých je rozsah nároku upravený len vymedzením právne relevantných kritérií a jeho určenie sa ponecháva na rozhodnutie konkrétnym okolnostiam v danej veci. V tomto prípade (tiež aj v druhom) nie je pre priznanie plnej náhrady trov podstatné to, v akom rozsahu bol účastník (žalobca) vo veci čiastočne úspešný (či bol úspešný len v nepatrnej časti alebo v prevažnej časti) a ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej výške plnenia uplatňoval. Za neúspech sa totiž nepovažuje rozdiel medzi požadovanou výškou nároku a výškou prisúdenou. Predpokladom

pre použitie tohto zákonného ustanovenia a jeho ostatne uvedeného dôvodu (okrem, že účastník mal vo veci úspech len čiastočný) je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Ak tento predpoklad je splnený, je pri rozhodovaní o náhrade trov konania potrebné zásadne aplikovať ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p. Treba zdôrazniť, že ak prichádza do úvahy o náhrade trov konania rozhodnúť podľa § 142 ods. 3 O.s.p. z dôvodu, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu, logicky, je vylúčené účastníkovi (žalobcovi alebo žalovanému) plnú náhradu trov konania priznať z dôvodu, že mal neúspech v pomerne nepatrnej časti. V preskúmvanej veci sa žalobkyňa voči žalovanému domáhala zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 1, 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v zmysle § 7 ods. 3 citovanej vyhlášky. Okresný súd vo veci samej dospel k záveru, že návrh žalobkyne je, čo do jeho právneho základu opodstatnene podaný a čiastočne jej návrhu vyhovel. Určenie výšky žalobkyňou požadovaného plnenia (zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad základnú sumu), je nepochybne závislé od úvahy súdu (túto skutočnosť nenamietal ani žalovaný). Z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania boli teda naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. (žalobkyňa mala vo veci čiastočný úspech a rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu). Krajský súd mal za tohto stavu v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania aplikovať ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. a žalobkyňi, hoci mala v konaní len čiastočný úspech, priznať plnú náhradu trov konania. Použiť na takýto prípad ustanovenie § 142 ods. 2 veta druhá O.s.p. znamená, zapretie zmienenej výnimky zo všeobecnej zásady o určení náhrady trov konania podľa miery úspechu vo veci. Navyiac treba zopakovať, že v danej veci pre posúdenie aplikácie § 142 ods. 3 O.s.p. nie je právne významné to, v akom rozsahu žalobkyňa žiadala priznať zvýšenie odškodnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia, ako to nesprávne ustálil krajský súd. Treba preto prisvedčiť generálnemu prokurátorovi, že rozhodnutie krajského súdu, ktorým potvrdil výrok okresného súdu o trovách prvostupňového konania, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo teda podané v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. opodstatnene. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie krajského súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou a ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).“.

Vo veci sp. zn. 2 M Cd 3/2006 ide o rozhodnutie v dovolacom konaní, v ktorom najvyšší súd zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave v napadnutej časti, a to potvrdzujúci výrok o trovách prvostupňového konania a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie, teda ide o vecne a procesne inú situáciu, aká je vo veci sťažovateľky, a odvolanie sa na toto rozhodnutie nie je preto relevantné.

K predloženým rozhodnutiam Krajského súdu v Košiciach, predovšetkým k rozhodnutiu č. k. 15 Co 293/04-87 z 29. októbra 2004, ktorým Krajský súd v Košiciach v obdobnej veci iných účastníkov rozhodol v súlade v právnom názorom sťažovateľky, ústavný súd uvádza, že nie je jeho úlohou odstraňovať nejednotnosť rozhodovania všeobecných súdov v skutkovo a právne podobných veciach (a zjednocovať ich výklad zákonných a podzákonných právnych predpisov) a vzhľadom na už vyjadrený právny názor ústavného súdu nie je ani dôvod konštatovať, že táto odlišnosť má za následok porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu.

Čo sa týka § 150 OSP, toto uplatnenie vyjadruje moderačné právo súdu vo výnimočných prípadoch zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania. Podľa uvedeného ustanovenia je súd povinný skúmať, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné výnimočne prihliadnuť pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Takými okolnosťami sú v zmysle súdnej praxe najmä osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých účastníkov konania, teda nielen na strane toho, komu má byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania, ale súd musí zohľadniť dopad aplikácie § 150 OSP aj na majetkové možnosti strany, ktorá má právo na náhradu trov, ďalej okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku, ako aj procesný postoj účastníkov konania. V § 150 OSP použitý výraz „nemusi“ trovy konania priznať, nevyjadruje možnosť ľubovoľnej úvahy súdu priznať alebo nepriznať trovy konania, ale povinnosť súdu v okolnostiach konkrétneho prípadu zvážiť dopad rozhodnutia o trovách konania na jeho účastníkov a svoje rozhodnutie ústavne súladným spôsobom odôvodniť.

Sťažovateľka v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu namietala, že v čase rozhodnutia súdu prvého stupňa bola a stále je študentkou, nepoberá štipendium ani žiadny iný príjem, teda má status nezaopatreného dieťaťa žijúceho so svojimi rodičmi a v súdnom konaní uplatnila špecifický nárok viažuci sa na zásah do ľudskej integrity v podobe poškodenia zdravia.

Krajský súd konštatoval, že táto obrana sťažovateľky neobstojí, a ďalej v odôvodnení uviedol, že sťažovateľka musí uniesť procesnú zodpovednosť za výsledok sporu, ktorý iniciovala podaním návrhu, pričom jej návrh vyhodnotil ako „pokus“. K tomuto krajský súd uviedol, že po podaní znaleckého posudku, ktorý nevyznel v jej prospech, mohla sťažovateľka pokračovať v konaní a požadovať vykonanie ďalších dôkazov, musela by však byť presvedčená, že unesie dôkazné bremeno. Krajský súd tiež konštatoval, že nemožno prehliadnuť právo odporkyne na právnu pomoc advokáta, ktorá by pri rešpektovaní výkladu sťažovateľky o trovách konania vzniknuté trovy musela nezavinene znášať sama.

Z odôvodnenia krajského súdu vyplýva, že nepovažoval sťažovateľkou uvádzané dôvody za hodné osobitného zreteľa vzhľadom na to, že sťažovateľka nepreukázala právny základ uplatneného nároku – existenciu takých závažných následkov, ktoré odôvodňujú priznanie požadovaného mimoriadneho zvýšenia odškodnenia. Vo svojom rozhodnutí sa teda zaoberal možnou aplikáciou § 150 OSP a v odôvodnení uviedol svoje úvahy, na základe ktorých dospel k záveru, že nie je dôvod na použitie tohto zmierňovacieho oprávnenia súdu.

Je výlučným oprávnením všeobecného súdu posúdiť, či sú dané výnimočné okolnosti na postup podľa § 150 OSP. Pokiaľ dôjde k negatívnemu záveru a uvedie dôvody, na základe ktorých dospel k tomuto rozhodnutiu, ústavný súd nemá oprávnenie do jeho rozhodovacej právomoci zasahovať.

Vykladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 226/03, I. ÚS 50/04).

Pretože ústavný súd nezistil arbitrárnosť ani nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu v súvislosti s posúdením okolností v zmysle § 150 OSP a ani pri aplikácii ustanovení vyhlášky, ktoré by mali za následok porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodol, že označené práva sťažovateľky porušené neboli. Rovnaký záver platí aj pre namietané porušenie základného práva sťažovateľky na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie bolo namietané v súvislosti so základným právom na súdnu ochranu.

Vzhľadom na uvedené bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľky, ktoré sú viazané na vyhovenie sťažnosti (čl. 127 ods. 2 ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2008